

Euangelion pro přeinformovaného člověka /křesťanský text nejen pro křesťany, ale třeba i pro jinak smýšlející, citlivé a vnímavé osoby (tedy nikoliv pro ty sebejisté)

Úvod

Již delší dobu cítím potřebu předat určitému druhu lidí, se kterými se setkávám, trochu naděje. Mám na mysli člověka lehce úzkostného, v zásadě odpovědného a přemýšlivého, na kterého doléhají všechna ta kvanta informací o stavu světa - bohužel většinou negativního rázu. A to je jakýsi refrén či hlavní osa, kolem které budu kroužit: dopady mediální přesycenosti. Možná chci zformulovat několik tezí, které jsou důležité pro moje vlastní směřování (sám mám totiž řadu pochyb).

Vezmu témata jedno po druhém. Tedy ta, která považuji za důležitá právě s ohledem na onen druh lidí a s ohledem na debaty, která s nimi (a také sám se sebou) vedu. Neočekávejte převratné a inovativní vhledy nebo odbornou analýzu. Cílem je pouze jednotlivé aspekty trochu přiblížit, možná i v nadsázce karikovat, abychom je prostě měli před očima, když pak na ně budu v druhé části tohoto eseje reagovat určitou formou povzbuzení, které se opírá o křesťanskou nauku. I tato naděje má být formulována spíše jednoduše. Možná jde jen o to říci poněkud jinými slovy a možná jen s jinou naléhavostí to, co už jsme mnohokrát slyšeli a co dobře známe, zejména my věřící z různých kázání.

Základní zvěst o přijetí člověka byla formulována již před dvěma tisícovkami let. Od té doby je jen všelijak interpretována a aktualizována do různých situací mnoha teology, a pokračovat v této snaze má zájem i tento text.

Pojďte tedy se mnou projít nejprve jednotlivé kapitoly charakterizující dnešní mediální svět (první část), pak – v reakci na ně – zkusím v druhé části nastínit onu dobrou zprávu (*euangelion*).

A

1. Přeinformovanost

Jsme přehlčeni informacemi a na této přehlčenosti se stáváme závislí. Každý den otevíráme nespočetněkrát různé webové a jiné zdroje a hltáme kvanta informací, která vlastně k našemu praktickému životu vůbec nepotřebujeme. Částečně to můžeme vnímat jako nutnost - svět je složitý a my se pokoušíme mu rozumět. Patří to k odpovědnému přístupu – máme být přece informovaní. Pak je tady ale řada podnětů, které nám servírují – často již podle našich preferencí - chytré webové stránky a sociální sítě. V jejich zájmu je využít zájem náš. Algoritmy komerce běží na plné obrátky a my čteme a čteme často o záležitostech, které jsme původně ani neměli v úmyslu číst - jsou nám vnucovány zprávy o katastrofách na druhé straně zeměkoule; o neznámých nemocech (kdo by si je po pandemii COVID nepřečetl?) ale i o nemocech známých (které bychom přece také mohli dostat); o bezpečnostních hrozbách (ideálně globálního dopadu), na které nutně musejí reagovat ceny ropy a jiných komodit (je zajímavé, že na klid a pohodu tyto ceny nereagují nikdy) a také všichni populističtí politici (kteří by s tím vším nešvarem uměli rychle zatočit); o ekologických katastrofách a tak dále. Do tohoto globálního či strategického marasmu jsou umně přimíchávány informace z úrovně jednotlivců – většinou opět spíše negativního a bulvárního rázu – ať už případy bezpráví páchaného na

obyčejných lidech nebo šťavnaté příběhy ze života celebrit. Celkově bulvární ráz proniká i na stránky médií, která jsme ještě nedávno považovali za seriózní. No a za tím vším, krom přitažení naší pozornosti, fungují i různá lobby (nefér, pokud nejsou záměry jasně zjevné). Propaguje se jakoby selským rozumem (na to my Češi a Češky tak rádi slyšíme), že něco musí být tak a tak, zejména pokud se lze snadno vymezit proti “systému” (ať už je to stát, instituce nebo Brusel). Na každém šprochu, je přece pravdy trochu a stále opakovaná lež se postupně stává pravdou, tak proč klidně nezpochybnit i vědecké závěry (období COVIDu bylo v tomto excelentní – kolik lékařů mělo protikladné názory na samotnou nemoc a pak i na očkování). Vědecký a odborný názor lze snadno napadnout stovkami komentářů a “rozumných argumentů” pod článkem a pak to vyznívá tak, že je tady stovka názorů – a vy si vyberte (jestli chcete věřit medicíně, nebo to raději zapít savem). Škála mezi dezinformací a informací je velmi široká a jemná. Všechno na nás má vliv, vždyť formování má *in-formace* ve svém popisu práce.

Netřeba tento popis dále rozvíjet, protože ani neumím jednotlivé fenomény správně pojmenovat. Chci tím vším jen podtrhnout fakt, že jsme přehlčeni každý den obrovským množstvím informací, které vlastně nijak nepotřebujeme ani k naší práci ani k našemu životu v rodině ani třeba v naší obci a které zároveň vyvolávají negativní emoce a obavy. Pokud nejsme dostatečně vzdělaní (ale kdo ve všech oblastech je?), odnášíme si minimálně zmatek v hlavě, v horším případě náběh na deprese. Někteří z nás (a to nikoliv jen ti s nižším intelektem) se stávají potravou pro různé konspirátory, populisty a politické extremisty. Kdo jednou klikl, je ztracen, protože “chytrý digitální svět” už zná váš zájem a bude vám servírovat další a další “zajímavosti”, které na sebe krásně navazují a bez kterých se prostě neobejdete.

2. Složitost systémů

Svět kolem nás je složitý. Naše kapacity nám umožňují rozumět jen něčemu a přiznejme si, že i v tom co děláme (třeba i několik let), je stále mnoho oblastí, kterým nerozumíme. Stále jsou záležitosti, které nás umějí překvapit. Čím složitější předmět zájmu máme, tím více zjišťujeme: vím, že nic nevím. O každém trochu sofistikovanějším předmětu lze získávat množství poznatků, které je nutné dále zasazovat do dalšího kontextu. Z množství dat je nutné správně zjednodušit, aniž by se změnil celkový význam a v tom je právě velké umění. Většinou se spíše význam posouvá tím, jak se některé dílčí charakteristiky akcentují. Na interpretaci dat jsou jistě celé vědní obory, ale ani to nám nepomůže, protože i jejich výstupy jsou složitě uchopitelné.

Mě nikdy nepřestane fascinovat představa nekonečného prostoru, do kterého se rozpíná vesmír. Jak tohle pochopit? A pak ona neskutečná záhada toho, jak se člověk zamiluje – jistě to budeme jednou umět přesně popsat rozbořením chemických změn v mozku, ale záhadou to asi zůstane i potom. Jak vůbec mohl vzniknout svět? Bereme-li vážně teorii o velkém třesku – jaké principy do rozpínajících se plynů byly vepsány, že po miliardách let jako milující otec rád čtu před spaním knížku o Anně ze Zeleného domu mojí malé dceři a naplňuje mě to štěstím? Tohle jsou asi úvahy, které na první pohled se složitostí systémů nesouvisejí, ale já tím jen chci – asi poněkud krkolomně – vyjádřit, jak jsou naše schopnosti poznávat a vyvozovat správné a komplexní závěry omezené.

Bohužel, svět moderních komunikačních technologií umožňuje obojí – získávat nové vědecké poznatky, tak i prostředkovat „názory” všech na všechno. I pouhý čtenář wikipedie se může vyjadřovat k tak komplikovaným a komplexním problémům, jako je očkování (viz již zmiňovaný COVID), bezpečnostní politika či ekologie. V některých případech se cítíme tak nějak a priori kompetentní – vždyť jde např. o naše zdraví či výchovu našich dětí, tak co mi

budou povídat doktoři nebo pracovnice speciálně-pedagogického centra? Někdy jsme bohužel do odborných vod vržení nechtěně, to třeba právě když se jedná o zdraví a výchovu našich dětí. Pro ty citlivé a vnímavé jedince se ale složitost systémů, které se na první pohled jeví jako zřejmé a nám blízké, stává zdrojem frustrace a bytostných strachů.

Na každou tezi lze v digitálním světě nalézt anti-tezi a pravda je prý „subjektivní“, vítězí snad hodnověrnost mluvčího, ale i ten má kredit v čase proměnlivý (dnes na výsluní, zítra poznamenaný skandálem). Svět je tak složitý, že se nelze neztratit, nepropadnout beznaději, dojít až na hranici nihilismu.

3. Odlišnost systémů

Systémy se navíc často jeví jako odlišné, bez empatií k našim citům i životním potřebám. Systém nám nejde dostatečně naproti, když hledáme pomoc pro našeho autistického syna, když chceme najít vhodnou školu, když se řeší otázky bydlení pro dospívající atd. Systémy jsou nepřátelské zejména těm, kteří nehovoří anglicky, nemají internetové bankovníctví, digitální identitu občana, nevyznají se ve výpočtu půjček a nemají dostatečný kredit pro získání hypotéky. Lze pak snadno propadnout konspiracím – systémy ovládají skrytí magnáti, kterým jde jen o jejich zisk a podrobení nás, obyčejných lidí, které je třeba navíc držet v nevědomosti. (Upozorňuji, že tady, jakož i v jiných částech mého textu jde o sarkasmus, to v připomínce na Sheldona Coopera, když už jsem zmínil ten autismus.) Bohužel se ale nelze vždy spokojit s takovýmto vysvětlením, které lze snadno shodit pod stůl.

Svět (a to i ten demokratický) má v sobě spoustu temných zákoutí, která jsou pro řadu lidí zcela nepřátelská a zotročující. Jsou lokality, kde prostě dostanete jen určitý druh práce a chtě nechtě se stáváte obětí třeba bezskrupulózního místního podnikatele. Pokud je to ještě v kombinaci s nižším vzděláním nebo nějakým mentálním handicapem, které neumožňují flexibilitu žádanou na pracovním trhu, jste odkázáni k nekonečné dřině za velmi špatných podmínek. Jiné strukturální zklamání může prožívat naopak podnikatel, který – i přes vynaložené úsilí, poctivost a zcela dobrou vůli – zbankrotuje, aniž by mu systém státu pomohl nebo jej přímo bankrotu vydal (takto se mohli cítit mnozí, jejichž podnikání zasáhl již onen několikrát zmiňovaný COVID). Situaci exekucí pak v naší zemi čelí nezanedbatelné procento populace. Jsou to lidé, kterým se životní radost smrškla na nulu a jejich důvěra ke státu (systému) bude této nule úměrná – frustrace se pak může transformovat právě do nějakých antisystémových počínů (viz např. nedávné kauzy některých souzených dezinformátorů). Schopnost empatie k jednotlivým příběhům lidského pádu (nikoliv však pro samotnou dezinformační produkci) bychom měli rozvíjet, chceme-li systémy polidšovat.

4. Ekologie

Člověk je svojí existencí v rozporu s nároky na ekologii. Všude se dočteme, že planeta je už v situaci „dvanáct pět“. Když jsem byl mladší, pořád to varování znělo: na ekologických ručičkách je za pět dvanáct. Nyní se už ale vezeme z kopce. Produkce skleníkových plynů překročila rozumné meze a hrozí, že se na Zemi uvaříme. Nebo spíše až naše děti či vnuci. Planeta přestane být obyvatelná. Bohužel letní vedra a různé bouře jsou už nyní předzvěstí. Lidstvo se ale poučit nechce. Myslím, že tady chybí vhodná a jednoduchá interpretace dat, o které jsem psal výše. Některé lidské aktivity mají na klima větší dopad, nežli jiné. Významnou roli hraje automobilová doprava. Ačkoliv mám také raději zvuk šestiválce a slabost pro vůni benzínu, je třeba si přiznat, že v tomhle je třeba se přizpůsobit planetě. Elektromobilita nemá

na různých ustláno. Když jsem výše psal o skrytém lobbingu, měl jsem na mysli třeba lobby producentů ropy, kteří budou mít tendence elektrická auta dehonestovat. Však to lze snadno, stačí začít jejich cenou. Ale to už zabíhám do detailů. Navíc zrovna tohle je téma komplikované. Určitě některé změny (přechod na nové zdroje energií obecně) vyžadují čas, aby nedošlo k sociálním otřesům. Ekologická úzkost jako duševní stav odrážející obavy o planetu je ale odborníky analyzovaná již nyní, a to stále častěji. Souvisí opět s přehlcností negativními informacemi.

Aniž bych byl v této věci expert, lze vyvozovat příčinnou řadu citem nadaného jedince, jež se postupně odehrává v jeho mysli: stále se opakující a burcující informace o znečišťování planety – dopady na ekosystém – strach z budoucího vývoje, resp. zničení života – reflexe vlastního jednání: přehodnocení použitého vytápění domu, důsledné třídění odpadu, změna automobilu na (alespoň) hybrid, tedy pokud na to jsou prostředky. Tady je to snad ještě v pořádku, jenže environmentální úzkost zřejmě může poškodit psychiku i dále a vědomí nedostatečnosti kroků jednotlivce mohou vést k mnohem černějším úvahám přes obavu vůbec do auta sedat (kolik živočichů zajedu?) a vůbec někam chodit (kolik jich zašlápnu?), až k závěru, že největším problémem nejsou jednotlivé lidské aktivity škodící přírodě, ale člověk sám. Vznikají pak iniciativy vyzývající k bezdětnosti apod.

Je to past, do které lze snadno spadnout. Pokud není v základu našeho bytí nějaké jiné smysluplné vysvětlení lidské existence, pak ona sama (reflektující sebe samu) se stává pro budoucnost života planety největším problémem. A když ne ve smyslu znečištění, je zde celá škála jiných možností, včetně zničení světa jadernou válkou (což je další spouštěč úzkosti, kterému by se dala věnovat obdobná kapitolka).

Jenže vedle teorií o vzniku světa počínaje velkým třeskem je tady jeden narativ, který dává člověku smysl v tom, že jeho vznik nebyl jen výsledkem vhodným sesypáním atomů a molekul, ale že člověk přišel na svět jako chtěný, a to bytostí, které říkáme Bůh. Této naději se ale budu věnovat až v druhé části tohoto textu. Nyní budu ještě chvíli pokračovat v tom deprimujícím výčtu.

5. Dezinformace

Dezinformace jsem už zmínil v první kapitole s ohledem na zahlcování informačního prostoru. Nyní se ale chci zaměřit na jiné aspekty s tímto jevem související. A to zejména na rozdělování společnosti a obecněji i nedůvěru v cokoliv. V případě dezinformací, které jsou takto i definovány (jako záměrně šířená lež), je cílem skutečně rozdmýchávat emoce a to nakonec působí zapouzdřování sociálních bublin. Demokracie jistě musí unést rozdílné názory (ale pozor – dezinformace není názor, může se tak ale často tvářit), jenže: čeho je moc, toho je příliš. Vedle různých praktik a algoritmů, jak zahltit jinak poklidnou debatu a zcela ji převálcovat (což jistě nepatří na škálu demokratické výměny názorů), je tady pak frustrující zjištění, že i vyvrácená nepravda se s klidem dále opakuje. To, co by ještě před několika lety mohlo znamenat konec kariéry (zejména politické), dnes nikoliv, ba právě naopak, pro některé jedince „nachytání na švestkách“ ještě více „na švestky“ apetit zvyšuje. Možná je to tak trochu ve smyslu jednoho filosofického vtipu: „Že fakta hovoří proti mně? Tím hůř pro fakta...“. Pak různí mocipáni s hroší kůží klidně proplouvají světem a drzost jako by byla jejich hlavní kvalitou. Obdivovatelé se vždy najdou, a nejedná se jen o různé oligarchické systémy, bohužel s některými výraznými „zjevy“ máme tu čest i na Západě.

Také ne všechno, co se za dezinformace běžně pokládá (skutečně mohou být vlastně produkovány jen nepřátelským režimem), dezinformací ve skutečnosti je. Asi jde často spíše o projev frustrace oněch systémem zhrzených a často vlastně nemůže jít ani o záměrně šířenou lež, protože někteří šířená tvrzení považují za zcela pravdivá, jiní alespoň nikoliv za úplně nepravdivá. Někdy je to snad jen forma odreagování, upuštění páry či zlomyslného vtipu. Nechci to ale zlehčovat, protože ať jsou motivy seberůznější, dlouhodobé dopady „ohýbání pravdy“ jsou fatální. Výzkumu názorů a postojů naší společnosti a analýzám této problematiky se svého času věnoval Český rozhlas, doporučuji k nahlédnutí.

Pokud jste nikdy nezkoušeli číst tzv. alternativu, zkuste to. Dejte tomu čas (ale jen předem vyhrazený) a zanořte se (ale ne až na dno!). Pokud není člověk dostatečně vzdělaný v přetřásaných problematikách (ale ani to nemusí být zárukou úspěchu), snadno se ztratí, podlehne smutku či zoufalství (argumentace se totiž nezdá být vhodným řešením), znejistí a zřejmě nabude pocit, že jeho důvěra nejen v demokracii, ale i v lidskou rasu jako takovou je vážně ohrožena. A to je další důvod k úzkosti.

Působení různých falešných, lehce příkrášlených a „ohnutých“ informací a dezinformací za pomoci *AI* a *botů* zřejmě povede k dalšímu prohlubování nedůvěry nejen k systému, vládě, institucím, ale možná se tato zbraň obrátí zpět vůči všem médiím (už nyní se hovoří o době *post faktické*). Možná se jednou probudíme ve světě, kdy si raději sednu do auta a zajedu si s někým popovídat osobně, protože nebude možné věřit už ani telefonnímu číslu, hlasu či videu (využití *deepfake*) osoby, která je na druhém konci komunikační platformy (o nějakých textových zprávách či mailech nemluvě). Možná pak odložíme všechny „chytré prostředky“ a budeme hledat raději prostředníky „hloupé“ a co nejjednodušší, aby byla alespoň nějaká jistota, že se můžeme spolehnout na to, co se jimi přenáší. Ale to je asi příliš černá představa a vývoj asi nazpět nepůjde, spíše bude jedno opatření střídat jiné – ještě vyspělejší: každé technologické bezpečnostní vylepšení bude časem zneužito a tak stále dokola, neustálý souboj dobra a zla.

6. Nároky na výkon

No a nakonec je tady položka jistě všem známá a různě komentovaná. Na všechny – už od školky – je činěn tlak ve smyslu výkonnosti. Náš život je hodnocen podle odvedeného díla – už od školních škamien formou známek. A pak stále znova podle naší užitečnosti pro společnost. Vedle toho jsou samozřejmě i jiné proměnné – například šarm, schopnost „plout po proudu“ nebo výše zmíněná drzost. V jistém smyslu to je všechno také „výkon“.

Někde jsem četl, že se odlišuje typ lásky mateřské a otcovské – ta mateřská je přijímající bezpodmínečně, zatímco ta otcovská je svázána právě s výkonem. Jiný příměr, který jsem kdysi zaznamenal na stránkách Křesťanské revue, se odvíjí od typu prostředí: typ rodina a typ klan – rodina své členy miluje jen proto, že jsou, v klanu (možná bychom mohli mluvit také o firmě) si musí každý jednotlivec svoje postavení vydobýt svým výkonem. Netřeba to dále rozvádět, nějak to všichni tušíme. Západní společnost (a ještě více některé asijské) je výkoností bohužel posedlá a plní čekárny psychiatrů a psychologů (obojí v lepším případě) nebo pak také různých šarlatánů, sektářů a koučů, kteří na potřebě tlumit následky stresu parazitují. Někdy na tomto poli hledají svoji působnost i různá křesťanská uskupení, a to může být značně matoucí, zejména proto, že křesťanská víra není v první řadě terapeutický nástroj k překonání stresu a nastavení libých pocitů, ale o tom až v druhé části.

Každopádně onen tlak na výkon může podporovat naši závislost na informacích se všemi negativními důsledky. Máme-li být odpovědní, musíme být i moderní a informovaní (což je téměř synonymum) a tudíž stále s mobilem v ruce. K tomu u mnohých ještě hraje roli status na sociálních sítích – význam člověka (i síla přátelství) se měří počtem přidělovaných smajlíků a lajků. A to by bylo zase na dlouhé pojednání – o závislosti na sociálních sítích, i zde je obrovský tlak na výkon zase v jiném hávu.

Náš systém je místy okysličován sociální a jinou podporou těm, kteří prostě výkon nemohou, nikdy nemohli nebo už nemohou, odvádět. V tom se odráží minimálně obecně humánní a v mnohém též křesťanský (či žido-křesťanský) přístup k hodnotě lidského života. Tyto snahy by měly být dále podporovány tou dříve zmíněnou láskou mateřskou nebo přijímajícím prostředím rodiny. I přesto je na nás už od dětského věku vyvíjen tlak konkurenčního prostředí a drobné výjimky jsou chápány právě jako výjimky pro nějak postižené či nemohoucí. A kdo je trochu citlivější, vnímá tyto projevy i v docela nenápadných kontextech a to je další zdroj úzkosti.

B

Všechno to výše uvedené mělo za cíl jen v obrysech nastínit, co mám na mysli, když mluvím o informacemi přehlceném a ztrápeném jedinci – produktu naší doby. Nabídnout by se dala asi víceméně známá řešení: omezit přísun informací; nebrat vše tak vážně – média referují selektivně, a to zejména o hrozbách (o koťátkách jen výjimečně); více sportovat; zdravě jíst a chodit pravidelně spát; najít si nějakého koníčka; trávit čas (s reálnými) lidmi (nikoliv jen na sítích), s přáteli, s rodinou; uvědomovat si svoji hodnotu, která nezávisí na výkonu – mít se rád; umět si dopřát; nesnažit se řešit globální problémy, ale zaměřovat se na uskutečnitelné záležitosti všedního dne atp. atd. Ale...

Jednak nejsem terapeut a neuměl bych výše uvedené dále rozvést a aplikovat, a jednak chci nabídnout trochu hlubší základ pro pomoc, protože výše uvedené běžně nabízené návody vlastně neřeší podstatu. Jako určitou hlubší formu pomoci chci nabídnout koncept, který je k dispozici už dva tisíce let, a tím je křesťanská naděje. Ta ve svém důsledku znamená, že zničení ani smrt nemají poslední slovo. Člověk je milovaným stvořením: ano, dalo by se tady skončit s výkřikem: „Ježíš Tě miluje!“. To ale může být pro mnohé „červeným hadrem“. Onomu přemýšlivému jedinci, kterého mám na mysli při psaní tohoto textu a který bere vážně všechna ta vědecká varování, takové řešení bude znít nepatřičně (zejména když křesťanství nepřijímá). Nebo jen jako laciná berlička, která mohla fungovat snad v dobách někdy před zkrocením páry. Přesto jsou následující řádky nabízeny i jemu.

Pro nás věřící, by následující teze měly být (doufám) přijatelné a mohly by být považovány za jistou formu interpretace křesťanské zvěsti, která se snaží cílit právě na onu úzkost z přeinformovanosti a dopadu špatných zpráv globálního významu. Základ je nutné hledat v biblickém narativu.

7. Bible

Bibli je třeba rozumět nějak celistvě, jejímu celkovému duchu (tady záměrně s malým „d“). Nelze vytrhávat a mávat jednotlivými veršiky. Základní a nadčasovou zvěstí biblického textu je skutečně sdělení, že Bůh má člověka rád. Nebo ještě možná lépe: Bůh chce být s člověkem ve vztahu. Že ten vztah umí být (ze strany člověka) značně komplikovaný, popisuje

vlastně celý Starý zákon. I přes různé trable se Bůh stále snaží k člověku cestu hledat. Posílá svoje proroky vyvolenému národu a ujišťuje jej o svojí přízni. Měřítkem kvality lidského života pak je pouze věrnost Bohu. Tu ale člověk opakovaně nabourává. Všechny katastrofy, které se dějí – Bible cílí zejména na války a ohrožení Izraele okolními národy – jsou důsledkem odpadnutí vyvoleného národa od Boha. Člověk se od Boha obrací, přestává na něj spoléhat a chce být sám měřítkem všeho – to je základní definice hříchu (toto označení se posléze ve značně zúženém a vlastně zavádějícím významu využívá zejména k označování poklesků v oblasti sexuální morálky, které se pak v některých kruzích věnuje nezdravá pozornost na úkor oblastí jiných).

Člověk tedy přišel na svět jako chtěný a milovaný. Byl „zasazen“ do světa, který pro něj Bůh připravil. Vytvořený svět byl ideální (= ráj) a nebylo třeba vlastně nic moc řešit: ani otázku smrti, chorob, omezených zdrojů, či jakékoliv znečištění životního prostředí. Člověk také dostal do vínku svobodu. Bůh si lásku člověka nechtěl vynutit, člověk mohl volit. A bohužel nevolil dobře. Chtěl být tím, kdo pravidla stanovuje. Nést následky znamenalo a znamená konec ráje. Člověk je skutečně tím, kdo pravidla začal nějak určovat a v nedávné minulosti si podmanil takové síly, že může Zemi i zničit. Bůh ale člověka ani v této situaci neopouští a stále nabízí přijetí, zároveň nezrušil onu možnost volby (ačkoliv o míře svobody lze polemizovat). Nabídka obnovení přátelství byla dána, a to velmi přesvědčivě a silně – obětí vlastního Syna. A to už jsme na půdě Nového zákona se všemi příběhy o Ježíši Kristu, které mají názorně ukazovat, co ona Boží věrnost člověku znamená.

Tak to je v kostce to, čemu se říká biblická dějprava – převyprávění hlavního poselství Bible. Je to trochu v nadsázce a ve velké zkratce. Lze z toho ale vyvozovat již některé konkrétnější závěry, které budou reagovat na to, co bylo načrtnuto v první části tohoto textu.

8. Člověk má právo být

Člověk dle biblického pojetí na světě má být a je chtěný, dokonce jsme nazváni milovanými dcerami, milovanými syny. Žádná aktivita – chtěná i nechtěná – nemá být důvodem k jeho anihilaci (Bůh to od potopy světa slíbil). Lidská existence s sebou nese spoustu hrozeb, ale tak tomu bylo vždy – nahlédněte do Starého zákona, jakých proradností se lidé dopouštěli. A ani uhlíková stopa či hrozba jaderné katastrofy není tím důvodem dobrovolně nebýt, nemít děti. Člověk na svět patří. Smí tu být, smí žít, smí se radovat, smí cestovat, smí jíst a pít, smí si odpočinout, a dokonce si i užívat. Jistě, není to bez podmínek, ale o tom dále.

A k tomu ještě patří to, že hodnota člověka se nepoměřuje jeho příslušností k nějaké kastě, rodu (od Nového zákona ani k vyvolenému národu), získanými tituly, nabytým či zděděným majetkem a ani jeho výkonem a odvedenou prací. Hodnota člověka je prostě to, že je. Přijetí má být dle mateřské lásky a měli bychom tvořit akceptující společenství podle vzoru „rodina“, nikoliv „firma“ (jak jsem nastiňoval v kapitole č. 6). Biblické pojetí si vymínuje v zásadě jeden základní požadavek, a tím je věrnost Bohu. Mohli bychom připomenout Ježíšovo dvojpříkazání lásky: k Bohu a k bližnímu.

Držme si radostnou jistotu, že v tomto složitém světě plném nároků (už jen na jeho pochopení) mohou jen tak prostě být. A dokonce s vědomím, že jsem více nežli přátelsky přijímán Tím, který k bytí povolává (opět trochu přeformulovaná teze biblické dějpravy). A to je první zásadní teze proti malomyslnosti přeinformovaného jedince.

9. Člověk nemusí, a dokonce ani nemá všechno vyřešit

To, co bylo zmíněno jako základní hřích, totiž spoléhání člověka jen na sebe, může být chápáno i jako značné osvobození: nejenže nemusím všemu rozumět, ale jako tvor s omezenými schopnostmi dokonce ani nemám. Nechce se to po mně. Jasně, mám být informovaný, protože to je pro činění odpovědných rozhodnutí nutné a správné. Tohle se týká zejména mé profese (tady mám být profesionál). Mám ale také právo nebýt odborníkem na všechno. Nemusím mít na všechno názor. Období pandemie COVID ukázalo, jak je to všechno velmi ošemetné, a nakonec ani titul MUDr. nezaručoval jednoznačné hodnocení. Ještě větší zmatky byly okolo očkování – kolik protichůdných vyjádření dokonce od odborníků na virová onemocnění či imunitu apod. Jako bychom byli nuceni se odborníky stávat, ale to jednoduše ve všech oblastech není možné – nelze rozumět chorobám, změnám klimatu, bezpečnostní politice, vztahovým záležitostem, aniž bychom roky studovali medicínu, fyziku, chemii, psychologii, politologii, práva a já nevím co všechno ještě. A ani to by nakonec nemuselo stačit. Vzdělání navíc nezaručuje, že se člověk stane dobrým.

Tak zase trochu té dějepřavy. Bůh člověka poslal na svět, dal mu určitou svobodu a určité kapacity (aby si zemi podmanil), ale neučinil ho rovným sobě samému. Lze to přirovnat třeba k zahradníkovi na jeho zahrádce. Člověk jednoduše má určité místo v rámci řádu stvoření. Má se také snažit v rámci tohoto řádu o konání dobra. Ale zahradník neurčuje míru všeho, neurčuje sám pravidla růstu rostlin ani střídání ročních období. Na to nemá. A nemá na to ani po sněžení plodu ze stromu poznání dobrého a zlého, čímž se katapultoval za hranice té upravené a klidné zahrádky. Najednou vidí, že svět je – tam za plůtkem zahrádky – mnohem složitější. Pořád platí, že má omezené schopnosti všemu rozumět. Pořád je na Bohu závislý, jen o tom mimo ráj ví ještě méně. Pokud o to stojí, může toto povědomí zase získat – ovšem „jen“ ve víře. Bůh totiž člověka neopustil ani po vyhnání z ráje. Volá ho v srdci. V těch oblastech, na které je každá naše odbornost krátká. Asi tak, jako když chcete kvantovou fyzikou vysvětlit, proč jste se zamilovali. Je to tak, že v některých situacích můžeme po vzoru Martina Luthera pouze konstatovat: „Zde stojím a nemohu jinak.“, „Věřím a nemohu jinak.“, „Miluji a nemohu jinak.“...

Jistě nevíme nic a hltání stále nových informací nás ke stavu plného poznání či blaženosti neposouvá a ani nemůže. Nenaplní se oko viděním, ani ucho slyšením. A já si přesto mohu zachovat klid v duši. Mohu totiž důvěřovat, že ať se děje cokoli – dobrého i zlého – nakonec stejně konečný smysl a podobu všemu nedává člověk, ale Bůh.

10. Svět je (také) dobrý

Na začátku Bible je popis stvoření světa v šesti, resp. v sedmi dnech. Sedmý den Bůh odpočíval, na konci šestého dne se sám Stvořitel ujišťuje, že vše, co vytvořil – počínaje nebem a zemí, světlem a tmou, přes všechny vody, horstva a živočichy, až po člověka – je velmi dobré! Sice pak došlo k rozmišce s člověkem a vyhnání z ráje, ale základní zámysl se světem měl zůstat: vše má směřovat k dobru, alespoň tak si to Bůh přeje.

Je to pak všechno dáno optikou, kterou chceme používat. Je na nás, co chceme vidět zejména. Jsem schopen se radovat i z každodenních maličkostí? Vypiju si dobrý kafe, z okna vidím pěknou krajinu, mám radost z nových pěkných bot, ale ještě zásadněji – mám kolem sebe dobré lidi – v rodině, v práci. A navíc: dokonce i v obchodě, na poště a na úřadech (!) jsou lidé v zásadě dobří. Na vzdory nadpisům článků v médiích: není Vláda ČR v zásadě proti mně, každý obchodník mě nechce okrást, na úřadech mě nechtějí jen ponížít a buzerovat, každý

ukrajinský či jiný běželec mi nepřišel vzít práci a nechce se jen přisát na náš sociální systém, očkování mě nechce zabít atp. Když se budu chtít správně koukat, uvidím, že ne každý řidič je „prase“, že policajt je taky člověk, a dokonce se i lidsky projevuje, paní učitelka ve škole se snaží mému dítěti pomoci a někdy překvapí slušnost kolemdoucího, který pomůže staré paní nastoupit do tramvaje. A s českou společností to také nemusí být až tak špatné, když se umí ve sbírkách na pomoc strádajícím vybrat během chvilky miliony. Medicína dělá ohromné pokroky v léčbě všech možných nemocí, umělá inteligence se dá využít k hledání řešení mnoha vědeckých problémů (nejen k tvorbě dezinformací) a filantropičtí magnáti štědře podporují vědce, kteří bádají v oblasti boje proti přebujelé uhlíkové stopě atd. A pak třeba: příroda umí zvát do neskutečně krásných zákoutí a hvězdná obloha vybízí k úžasu nad nekonečným prostorem a časem, který plynul dávno před tím, než jsem se narodil a bude i po ukončení méjí pozemské existence. Naše mysl nám umožňuje objevovat krásy a zákonitosti světa. Setkání s lidmi mohou zase zanechávat nepopsatelnou radost. A máme-li to štěstí, že můžeme žít v rodinách, tak naše děti nám umožňují prožívat tolik krásných chvil, že srdce až přetéká...

Tak proč se necháme neúměrně sytit informacemi o katastrofách, hrozbách, nemocích a tragédiích? Proč naše mysl tak nezdravě vyhledává všechna možná negativa? Proč nám je média (nejen ta bulvární) v tak nadbytečné míře vnucují? A proč propadáme iluzi, že nemáme na vybranou?

11. Sám Bůh je dobrý

Bible hlavně říká, že počátek všeho – totiž Bůh – je dobrý. A to je moc důležité, protože to je zdroj všeho, je to Stvořitel. Kdyby Bůh nebyl dobrý, milující, odpouštějící, trpělivý a věrný, to by pak bylo všechno teprve špatné. Od něj a u něj to totiž všechno začíná i končí. A naopak, jak se říká: ryba smrdí od hlavy. Když je někdo v jádru nenávidný (mám toto podezření u většiny tzv. alternativců), pak to sice může v některých projevech vypadat, že dotyčnému jde o pravdu, právo, nebo i milosrdenství, ale je to jen klam. Protože ze srdce všechno vychází. Když dva dělají totéž, není to totéž. Naopak, milující rodič musí někdy být ke svým dětem tvrdý (byť mu to není příjemné). Jak říkal profesor Matějček, můžete se k dětem chovat různě, všechno vám odpustí, jen když budou vědět, že je milujete. Zejména, když ubližují, musejí ale děti jasně pocítit, že takhle ne. Systematická výchova či výcvik, mohou být procesy nepříjemné, ale pokud je cílem něco naučit, má přisnost svůj význam. Pokud vám, ale někdo tvrdí, že mu jde o zachování demokracie proto, aby mohl beztrestně urážet (s přesvědčením, že jde o neupiratelnou svobodu slova), je to velké nepochopení toho, co demokracie znamená. Kdysi nám na fakultě profesor Hejdánek říkával, že demokracie není „cohcárna“ (tedy ve smyslu: dělám si, co chci).

Vrcholem projevu Boží dobroty je to, že Bůh poslal na tento porušený svět svého Syna: poslal Ho z lásky k člověku a lásku člověku nabízí. Obětoval svého Syna. Jak nepochopitelné a zarážející. Skandální! Takovou velkorysost nelze vůbec pochopit. Bůh se dává všanc, nečeká na splacení – dává a nečeká odměnu, nečeká pochopení u všech. Ale těm, kteří tu zprávu přijali za svou, dává velikost dcer a synů Božích. Na Ježíšově vzkříšení pak ukazuje, že ani zmar ani nedokonalost ani lidská zloba a ani smrt nemají poslední slovo. Tím vším nám Bible říká, že Bůh je veskrze dobrý, k dobru nás volá a dobro nám přeje.

12. Víra

To, co jsem v předchozích kapitolkách nastínil jako určitou reakci na přesycenost negativními informacemi, má hlubší základ v postoji, kterému se říká víra. Koncept dobrého Boha, který má člověka rád a kterému na člověku záleží i v situaci na hraně ekologické katastrofy, pandemie či jaderné války. Boha, který stvořil dobrý svět, a i přes různé lidské kotrmelce dobro ze stvoření nechává prosvítat. Bůh, který dává naději, že naše lidské horizonty jsou v mnoha ohledech překonatelné. Tam, kde vidíme konec a totální zmar (Velký pátek), se rodí naděje, temnotu prozáří světlo (vigilie Bílé soboty). Bůh k člověku přichází osobně a nabízí přátelství. Tohle všechno jsou základní stavební kameny biblického narativu, které nám jsou nabízeny k věření. Pokud nějak rezonují v naší duši, začíná se rodit víra, začínají hořet její plamínky.

Víra není jen mentální výkon – racionálně zpracovat všechny ty archaické biblické obrazy. A víra není ani emocionální naplnění – úžasné pocity sblížení se vším živým, láska vlnící se mezi břehy našich srdcí, blaženost. Víra je mnohem celistvější a možná i mnohem praktičtější – zahrnuje důvěru i věrnost. Víra se také tradičně dělí na dva módy: *fides quae creditur* odkazuje k tomu, v co věříme, k dogmatu, tedy k těm výše uvedeným základním kamenům biblického narativu, a vedle toho je *fides qua creditur* jako životní postoj, důvěra. Někdy se na ten druhý význam zapomíná a víra se měří jen rozumovou a paměťovou kapacitou: čemu všemu je nutné věřit (nebe, peklo, ráj). Ten druhý modus je ale mnohem výstižnější, myslím. Víra je mnohem více celkovým příklonem k určitým hodnotám.

Jako věřící žiji ve vztahu s Bohem. I když je neviditelný a nehmotný, dotýká se podivuhodně mého srdce. Je tady výrazný i prvek osobního vztahu – já jsem jedinec a jsem tak i vnímán. Nejsem jen součást nějakého společenství, jen nějaký typový produkt. Dříve našemu vnímání vzdálená představa se dnes – se zaváděním umělé inteligence a s ní spojenou individualizací reakce nejen na sociálních sítích – stává přece jen trochu bližší (byť jako příměr). Najednou si i ti technicky založení jedinci mohou snáze představit, že Bůh může být ve vztahu ke mně jakožto unikátnímu jedinci. A pak má smysl i osobní rozhovor – modlitba. Je to intimní sféra, o které se těžko hovoří, ale od toho tady byli a jsou jiní teologičtí velikáni, u kterých se můžete učit.

Na vztahu s Bohem musím pracovat stejně, jako se musí pracovat na jakémkoliv jiném vztahu. Bez aktivního zájmu o partnera či partnerku, bude náš vztah pomalu upadat. Můj učitel Pater Benda říkával: pracujte na tom, aby byly plameny víry silné. Když pak přijde poryv větru, nesfoukne je, naopak, oheň vzplane s ještě větší silou.

Věřím a nemohu jinak. Věřím, ačkoliv je to absurdní. Věřím, protože miluji. Víra prostupuje můj život a vlastně nelze jedno od druhého oddělit. Může to znít pošetile, ale je to silnější než všechny jiné koncepty, se kterými jsem se během svých padesátí let života setkal. Důkazy se předkládají těžko, objektivní popis je téměř nemožný.

13. Služba

Víra jako celoživotní důvěra v dobro je také způsob, jak projít všemi různými přívaly informací. A to právě tehdy, když tento postoj přejde od pasivity k aktivitě – myšlenkové i fyzické – a tou je služba.

Moje důvěra v toto pojetí není zcela odtržená od biblické reality a troufám si tvrdit, že je za tím mnohaleté čtení a promýšlení evangelií. Abych také nakonec vytáhnul nějaké veršičky,

tak doporučuji vaší pozornosti konec 25. kapitoly Matoušova Evangelia (verše 31 až 46), kde Ježíš stanovuje kritéria pro přijetí do Božího království. To sdělení je dle exegetických pouček moc důležité, protože je proneseno jednak v Ježíšově přímé řeči a za druhé opakovaně – ta významná část textu dokonce 4x. To opakování je až obtěžující. Nikdo se ale nemůže vmlouvat, že nepochopil. Jasněji už pravidla pro přijetí do Božího království vyhlášena být nemohla: spravedliví jsou ti, kteří projeví milosrdenství – dali najíst hladovému, napít žíznivému, ujali se pocestného (třeba migranta!), navštívili nemocného či uvězněného. Jinými slovy, křesťanství je bytostně spjata s velkorysou pomocí potřebným, chudým, slabým a těm na okraji. Protože právě v ní se zrcadlí velkorysé milosrdenství Boží. A díky službě také lze překračovat mnohá rozdělení společenská i konfesijní. U posledního soudu se nás náš Pán nebude ptát, jakou kariéru jsme dosáhli, jakým jsme jezdili autem, kolikrát jsme byli na dovolené na Kanárských ostrovech. Nebude se nás ani ptát, kolik návštěv kostela, duchovních poutí či exercicií jsme absolvovali. A dokonce se nás – podle tohoto podobenství – ani nebude ptát, kolikrát jsme se chovali hloupě, morálně pochybili a zhřešili. Ano, je to hodně provokativní, ale celníci a nevěstky nás mohou do Božího království předcházet. Dotazování budeme jen na projevenou lásku, a to velmi konkrétně – ve službě bližním.

Měl-li bych tedy vyzdvihnout nějakou jednu charakteristiku víry, dal bych k rozjímání tento text. A můžete si k tomu přečíst i podobenství o milosrdném Samaritánovi, kde se opět hraje vysoká hra o spásu duše a opět je Ježíšem poměrně provokativním způsobem ukázáno, že ne uznávané elity, ale outsider (Samaritán byl pro tehdejšího zbožného žida něco jako dnes třeba homosexuál pro mačisticky založeného „bílého muže“) projevuje opravdové milosrdenství. Ne, že by se tím dalo plně vysvětlit, co víra znamená, ale je to podle mě určité vodítko a usměrnění, že se po nás v první řadě nevyžaduje intelektuální ani emoční výkon.

Ohledně křesťanské služby se jedná o velmi vysoce posazenou laťku. Nárok projevovat milosrdenství je velký, ale nesmí to být jen vnější výkon. Ježíš opakovaně kritizoval zejména na farizejích jejich povrchní plnění přikázání. V hloubi srdce musí být láska k bližním, jinak jsme jen „dunící kov a zvučící zvon“ (viz 1.Kor 13). A vůbec, všimněte si, jak Ježíš vždy projevoval zájem o slabé, o ty na společenském okraji, o bloudící a hledající a uměl se jich zastat.

Když chci koncept služby přiblížit člověku dnešní doby, který si přece chce hlavně užívat (mít se dobře) a služba mu zní jako námaha, povinnost a práce, tak dávám přirovnání ke službě vlastním dětem. I tady se člověk navenek jeví jako omezený v možnosti si užívat (rodič opustí řadu koníčků, zábav a požitků volného mládeneckého života), ale v jádru – pokud děti miluje – prožívá hlubokou radost i hlubší smysl svojí existence a–i přes všeobecnou upachtěnost – jej tento způsob života naplňuje štěstím.

A se službou pak souvisí i obecně aktivní přístup. Měl bych se zorientovat ve svém okolí, vidět potřebné a pro ně skutečně něco udělat. Nemusí to být velké věci, začít lze zcela malými: udělat si čas vyslechnout děti, když nám sdělují nějaké svoje trápení; pomoci sousedce s nákupem; povzbudit začínajícího kolegu v práci; jít na brigádu „uklidíme Česko“. Poté třeba začít nějaký větší projekt – dát se třeba k dobrovolným hasičům, vést fotbalový kroužek pro bezprizorní děti nebo založit školu.

Je to hráz pasivnímu přijímání kvant negativních informací. Aktivita má vyplňovat onen prostor civění do mobilu: pasivitu, která si říká o zneužití. Je třeba se zvednout z malátnosti negativních úvah o světě a jít dopředu. Hnacím motorem je víra v tom širším slova smyslu – jako altruistická důvěra v dobro. A jak poznáte, které rozhodnutí je správné? Snadno, působí hlubokou radost v srdci. Bude vás to pak stát hodně přemýšlení a sil, ale zároveň můžete – ve víře a v modlitbách (ne, co já chci, ale co Ty chceš) - celý projekt odevzdávat do rukou Božích.

Je to obtížné a zároveň osvobozující. Když jdeme Bohu naproti, on přijde naproti nám – jen ty úseky cest jsou různě dlouhé.

Zní to všechno asi dost budovatelsky a někomu možná odpudivě, ale s vírou to souvisí. Ježíš také neskončil tím, že by zůstal napořád ležet v jesličkách (jak někde vtipně poznamenal můj moudrý učitel).

14. Věrnost

A věrnost je další aspekt víry, který se někdy opomíjí. Ježíš uvádí několik příběhů, kde hraje hlavní roli stálost, věrnost – o hřivnách, všechna možná podobenství o služebnících, o stavbě domu atd. Církev vnímá řadu svátostí jako projev Boží věrnosti člověku a také jako náš závazek věrnosti s příznakem celoživotní platnosti (manželství, duchovní služba). Dokonce i šesté přikázání, které se běžně vztahuje k sexuální morálce, má hlubší rovinu související s věrností Bohu. Nesmilnit bylo původně myšleno jako „nesmilnit s cizími bohy“, tedy nepřebíhat k líbivým modelům života, k náboženství kmenů obklopujících Izraelity. Přeneseno na rovinu osobní: jde o věrnost těm, se kterými tvořím nějaké společenství – v rodině, v práci, v církvi atp. Je to také věrnost určitým principům a zásadám. Tyto hodnoty bych měl mít vystavěné na pevných základech. Je pochopitelné určité hledání sebe sama, když je mi dvacet, poněkud zvláštní je to ale ve čtyřiceti a později je to už na pováženou.

Pokud mám nějaký rozumně vystavěný rámec toho, kam patřím, nemůže mě rozhodit kdejaká negativní informace, lákavý dezinformační koncept, populistické zjednodušování nebo výlev frustrací. Jde tedy o celkové vnitřní nastavení. Je to podobné věrnosti v manželství. Příležitosti k nevěře by se asi vždycky našly. Když je ale jasně nastavená důvěra, nemělo by k ní docházet. Důležité je být vždycky ostražitý už vůči drobným záminkám. Vím, ke komu patřím: v dobrém i ve zlém (nejen když je to samá legrace a pohoda). Věrnost znamená, že je na dotyčného spoleh (ve štěstí, v nudě i v neštěstí: až do smrti).

Celá ta biblická dějprava mluví o věrnosti Boha a tu zase Bůh vyžaduje od člověka. To, že je vztah něco bytostně důležitého, vyjadřuje teologie učením o nejsvětější Trojici. Profesor Pospíšil nás učil, že Bůh není sám do sebe zahleděný egocentrik. Jednotlivé osoby se v rámci Trojice vůči sobě vydávají. Chce se tím říci, že Bůh má v sobě základní způsob existence, který je hluboce altruistický. Věrnost a lásku v rámci Trojice nám lidem ukázal zejména Ježíš celým svým pozemským působením i obětí. Dějiny spásy tak mají svůj vrchol ve věrnosti Syna vůči Bohu Otcí.

A tak je i věrnost hodnotám a společenství jistou pomocí v dobách poryvů a přívalu stále nových informací, které nás chtějí in-formovat, pře-tvářet, útočit na naše jistoty, na vztahy s našimi blízkými, na důvěru v systém, v demokracii (která je velmi křehká a potřebuje naši aktivní ochranu), na racionální přístup k řadě běžně uznávaných i vědeckých principů, medicíně, našemu vztahu k EU, NATO atd.

Pokud při čtení tzv. alternativního zpravodajství a mailů nadepsaných „sdílejte to, než to smažou“ (jak by mohli v mailech?) ztrácíte půdu pod nohama, zastavte se, zhluboka se vydýchejte a znovu si zopakujte základní principy, které máme někde hluboko v naší duši a zopakujte si úplně ty základní teze (ty, které vám chtějí tzv. vidoucí a tzv. alternativci vysvětlit a zasadit do zcela převratných a nových kontextů). Ne vždycky to funguje, někdy je opravdu třeba poupravit názor, ale věřte, že to se neděje při hltání těch děsně zajímavě znějících zpráv na webových portálech označených na Seznamu červeným vykřičníkem, které tak šikovně excitují naše emoce. Držme si zdravý odstup a ověřujme nejen zdroje informací a samotné

obsahy – raději si nechme radit od odborníků (těch všeobecně uznávaných) - ale také všechno poměřujeme tím, čemu je a má být věrné naše srdce.

A ještě bych tady přidal jednu poznámku, a to k humoru. Pokud mám pevný hodnotový rámec, jsem si jist tím, ke komu a kam patřím, mohu si z nesmyslů snáze udělat legraci. A pokud je vtip inteligentní a vystihne věcnou podstatu, aniž by urážel, může být výbornou hrází proti konspiracím, dezinformacím a jiným nástrahám internetu. Nemusíme se vysilovat zdlouhavou argumentací, která v těchto případech stejně nemá smysl. A navíc má humor blahodárné účinky na naši bránici a uvolní nashromážděné napětí. Vždyť není nutné být pořád tak smrtelně vážný.

Ite, missa est

Tak a tady asi končím. Chtěl jsem sepsat to, co mě v posledních letech trápilo a viděl jsem, že trápí i jiné – asi jeden z mnoha aspektů našich životů: nával negativních informací.

Všichni řešíme spousty jiných problémů – se zdravím, s prací, s financemi, se vztahy, příp. se samotou, s hledáním smyslu v naší práci, s dětmi, s rodiči. Některý z těchto problémů může u někoho dlouhodobě zastíňovat všechno ostatní. A to že občas koukne do mobilu (spíše jen tak pro odreagování) na zprávy a občas nějaká nepříjemně zarezonuje v jeho mysli, vnímá jen jako podružné, nepodstatné. Ono to ale může mít všechno následky až v delším horizontu. Změny jsou plíživé a nenápadné, zejména když jsme vlastně zaneprázdněni zcela jinými starostmi. Najednou se – aniž si to plně uvědomujeme - můžeme ocitnout ve značně ohraničené sociální bublině. Vystoupit z ní je pak čím dál těžší.

Jestli pociťujete, že vám začíná téct do bot a jste psychicky na dně, jděte za odborníky, nestyďte se vyhledat psychologa nebo psychiatra. Umět požádat o pomoc je projev odvahy a odpovědnosti, nikoliv slabosti. A je pořád lepší se léčit a vyléčit, než spadnout do osidel někdy i zdraví hodně nebezpečných šarlatánů, sektářů či konspirátorů, protože to teprve může napáchat nedozírné škody.

Pokud sílu máte, zvedněte se a jděte něco dobrého aktivně dělat v tomto – skutečném a třeba i digitálním - světě. Buďte k dispozici lidem, kteří vás nějak potřebují (oni okolo jsou) nebo se dejte do služeb hodnot, které překračují naše sobectví. Těch možností od malinkých každodenních záležitostí (a ty mají velký význam), až po ty celkem velké, je spousta. Nenechme (v pasivní konzumaci zpráv), aby prostor našich myslí a politické sféry ovládli řvouni, samolibí populisté, nebo konspirátoři. Ať už k tomu budete mít různé motivy a budete u toho prožívat různé pocity, věřte, že nejen vy budete mít v srdci Boha, ale co víc - jak napsal Chalíl Džibrán - vy sami budete v srdci Boha.

Ano, a tou dobrou zprávou (*euangelion*) je, že Bůh má člověka pořád rád. AMEN /
VĚŘÍM

Jiří Cikánek, jáhen